

...

آسمانی نشان! آسمانی بهمان!

آسمان را با زمین عوض نکنیم.
ما برای آسمان آفریده شدیم.

زن: مادری، خانه‌داری، اشتغال؟

...

سرشناسه: عباسی ولدی، محسن، ۱۳۵۵ -
 عنوان و نام پدیدآور: آسمانی نشان! آسمانی نشان! آسمانی بمان! آسمان را با زمین عوض نکنیم ما برای آسمان آفریده شده ایم
 زن: مادری، خانه داری، اشتغال /؟ محسن عباسی ولدی؛ تصویرگر طاهر شعبانی؛ ویراستار محمد اشعری.
 مشخصات نشر: قم: آیین فطرت، ۱۳۹۶.
 مشخصات ظاهری: ۲۳۵ ص.؛ مصور (رنگی)؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک: ۳-۳۸-۸۰۳۱-۶۰۰-۹۷۸ وضعیت فهرست نویسی: فیبا یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۳۳.
 عنوان دیگر: آسمان را با زمین عوض نکنیم ما برای آسمان آفریده شده ایم زن: مادری، خانه داری، اشتغال؟
 موضوع: زنان در اسلام موضوع: Women in Islam
 موضوع: زنان -- وضع اجتماعی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
 موضوع: Islam -- Religious aspects -- Social conditions -- Women
 موضوع: زنان -- اشتغال -- جنبه های مذهبی -- اسلام
 موضوع: Islam -- Religious aspects -- Employment -- Women
 موضوع: زنان -- اشتغال -- جنبه های اجتماعی موضوع: Women -- Employment -- Social aspects
 شناسه آفروده: شعبانی، طاهر، ۱۳۵۸- تصویرگر
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ع ۲۱۵ / ۱۷۲ / ۲۳۰ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۴۸۳۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۴۸۵۴۳۸۲

• آسمانی نشان! آسمانی بمان! •

نویسنده: محسن عباسی ولدی
 ناشر: آیین فطرت
 مدیر هنری و طراح جلد: سید حسن موسی زاده
 تصویرگر: طاهر شعبانی
 گرافیست و صفحه آرا: سعید صفارزاد
 ویراستار: محمد اشعری

• www.abbasivaladi.ir •

ارتباط باناشر: ۰۲۵-۳۳۲۲۱۶۶۲
 سامانه پیامکی ناشر: ۳۰۰۰۱۵۱۵۱۰
 لیتوگرافی، چاپ و صحافی: عمران
 نوبت چاپ: اول / زمستان ۱۳۹۶
 شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان
 هماهنگی پخش: ۰۹۱۰۵۸۵۶۳۱۱
 با ورود به سایت زیر و خرید اینترنتی یا
 ارسال نام کتاب به سامانه پیامکی،
 کتاب را درب منزل تحویل بگیرید.
 • www.bookroom.ir •
 سامانه پیامکی: ۱۰۰۰۰۳۰۲۲

کلیه حقوق محفوظ است.

چه قدر نقشه کشیده بودی برایش!
داشتی حیدری می‌پروراندی در دامت.
شیرش می‌دادی و احساس می‌کردی
شیرتری داری بزرگ می‌کنی
که نعره‌اش لرزه می‌اندازد به زانوان هر چه پهلوان پیل افکن است.
در خیالت ذوالفقار را به دستانش می‌دادی
و به تماشا می‌ایستادی
به خاک افتادن مرحب‌ها و عمرو بن عبدودها را.
شب‌ها که لالایی می‌خواندی برایش
در خیالت کیسه نان و رطب می‌انداختی روی شانهِ اش
و کوچه به کوچه همراهش می‌شدی تا پشت در خانه فقیرها.
شش ماه دلت خوش بود که مادر یک علی شده‌ای
و پیش خودت می‌گفتی چه شیرین است چشیدن طعم بنت اسد بودن!
اما ناگهان چشم باز کردی و دیدی
تیرسه شعبه‌ای آمد و ابتدا
گوش تا گوش آرزوهای تو را برید
و پس از آن رفت سراغ علی ع.

تقدیم به | بانوی آب، حضرت رباب ع

فهرست آسمانی نشان! آسمانی بمان

۱۳ • مقدمه

بخش اول

باری که بال تو می شود (زن؛ خانه داری، مادری و همسر داری)

- ۱۹ جایگاه زن در خانواده
- ۲۰ سنگ محک پیشرفت و عقب ماندگی
- ۲۱ اصل بندگی، جنسیت بردار نیست
- ۲۴ زن، بندگی و خانه داری
- ۲۶ زن، بندگی و همسر داری
- ۳۱ زن، بندگی و مادری
- ۳۴ چرا زن ها از خانه گریزان اند؟
- ۳۵ دو ویژگی برای خانه آرامش

پرسش های شما

- ۴۱ زنی که در خانه کاری ندارد، چه کند؟
- ۴۱ یک مطالعه
- ۴۲ دو وقت گذاشتن برای عمل به آنچه فرا گرفته
- ۴۳ سه کارهای هنری و خبیره
- ۴۵ با بار منفی عنوان «خانه داری» چه باید کرد؟
- ۴۵ تلاش برای زدودن بار منفی عنوان «خانه داری»
- ۴۶ ادای حق مادری و خانه داری
- ۴۷ چرا احکام اسلام را در باره حقوق زن در خانه داری مطرح نمی کنید؟
- ۴۷ تدریجی بودن فرهنگ سازی

- ۴۹ نکته‌ای خطاب به مردان
- ۵۲ آیا همه کارهای خانۀ وظیفۀ زن است؟
- ۵۳ حکم فقهی کارهای خانۀ برای زن
- ۵۳ آیا باید حقوقی زندگی کرد؟
- ۵۴ شاید هم به این علت باشد
- ۵۹ آیا قدردانی مالی اشکالی دارد؟
- ۶۱ چرا زنم دیگر در خانۀ کار نمی‌کند؟
- ۶۱ برداشت‌های اشتباه
- ۶۲ چرایی این همه بی‌انگیزی
- ۶۳ شما بودید، چه می‌گفتید؟
- ۶۵ مگر مرد نباید در خانۀ کار کند؟
- ۶۵ جایگاه کار مرد در خانۀ
- ۶۸ کار کردن مرد در خانۀ، زن ذلیلی نیست
- ۷۱ آیا در بارۀ ارزش کار مرد در بیرون از خانۀ هم حرف می‌زنید؟
- ۷۵ آیا دختران ما برای خانۀ داری تربیت می‌شوند؟
- ۷۵ تغییر فرهنگ، واقعیتی غیر قابل انکار
- ۷۷ تغییر ارزش‌ها و انحراف مسیر تربیت
- ۷۷ چه کار باید کرد؟
- ۸۱ اهداف و علاقۀ مندی‌های شخصی زن، چه می‌شود؟
- ۸۱ مدیریت موفق با توجۀ به اولویات‌ها
- ۸۳ نگرانی از روحیات زنانه
- ۸۳ تا وضع قانون، چه کار باید کرد؟
- ۸۳ استثناها را قانون نکنیم

بخش دوم

چرا ز خانۀ می‌روی؟ (دلایل تمایل زنان به اشتغال)

- ۸۷ الف) چرا زنان به کار بیرون از خانۀ گرایش دارند؟
- ۸۷ ۱. پاسخگویی به نیاز جامعۀ
- ۸۸ ۲. تعریف نادرست از جنسیت و تفاوت‌های جنسیتی در جامعۀ ما
- ۸۹ ۳. ایجاد رقابت‌های جنسیتی
- ۹۰ ۴. تضعیف شدن جایگاه مادری، همسری و خانۀ داری
- ۹۵ ۵. تعریف نادرست از وظایف مادری و همسری
- ۹۵ ۶. ارزشی شدن اصل اشتغال زنان بدون در نظر گرفتن نوع شغل
- ۹۶ ۷. مصرف‌گرایی و تضعیف شدن روحیۀ قناعت
- ۹۸ ۸. عطش استقلال اقتصادی در زنان

- ۱۰۰ ۹. احساس ناامنی اقتصادی پس از طلاق
- ۱۰۱ ۱۰. کسالت بار بودن محیط خانه
- ۱۰۱ ۱۱. تشویق و توقع شوهر
- ۱۰۲ ۱۲. آمار بالای تجرد در خانم‌ها
- ۱۰۴ ۱۳. چشم و همچشمی
- ۱۰۵ ۱۴. مشکلات اقتصادی
- ۱۰۵ ۱۵. تعریف جدید از بیکاری
- ۱۰۷ ۱۶. رشد آمار زنان تحصیل کرده
- ۱۰۷ (ب) چرا کارفرمایان علاقه بیشتری به استخدام زنان دارند؟
- ۱۰۷ ۱. کم هزینه بودن اشتغال زنان برای کارفرمایان
- ۱۰۸ ۲. سهولت برخورد با زنان
- ۱۰۸ ۳. سوء استفاده از جذابیت‌های زنانه در محیط کار
- ۱۰۹ ۴. ژست دفاع از حقوق زنان برای بازی‌های سیاسی
- ۱۰۹ ۵. تلطیف محیط کار و بالا بردن راندمان کاری

پرسش‌های شما

- ۱۱۳ آیا زن نباید برای به دست آوردن عزت‌ش سر کار برود؟
- ۱۱۳ تأثیر نوع برخورد مردان در انگیزه خانم‌ها به اشتغال
- ۱۱۴ استفاده نادرست از ولایت شوهرانه
- ۱۱۷ واقعیت قضاوت دیگران تعیین نمی‌کند
- ۱۱۹ زنانی که فرزند ندارند، چه کار کنند؟
- ۱۱۹ فرزند نداشتن یا فرزند نخواستن؟
- ۱۲۰ وقت و حوصله کافی برای شوهرداری
- ۱۲۱ آیا سیستم آموزشی در مردواره کردن زن، بی‌تقصیر است؟
- ۱۲۵ آیا نباید انضباط را یکی از عوامل تمایل زنان به اشتغال در نظر گرفت؟
- ۱۲۶ زن در خانه مانده و زن خانه‌دار
- ۱۲۷ قیمت انضباط
- ۱۲۸ تجربیات برخی مادران خانه‌دار
- ۱۲۹ یک. تجربه یک دکتر داروساز
- ۱۳۰ دو. تجربه یک معلم قرآن
- ۱۳۱ سه. تجربه یک کارمند مستعفی
- ۱۳۲ چهار. تجربه یک کارمند دیگر
- ۱۳۲ پنج. تجربه معلمی که خودش را بازنشست کرد
- ۱۳۳ شش. تجربه یک آموزشگاه‌دار
- ۱۳۵ چرا شما میان زنان خانه‌دار و شاغل بی‌طرف نیستید؟
- ۱۳۵ بدون جهتگیری مگر می‌شود؟!

- ۱۳۶ دلیل موفقیت در تربیت فرزند
- ۱۳۷ ضرورت قانون‌گذاری
- ۱۳۹ چرا استعداد‌های زنان را نادیده می‌گیرید؟
- ۱۴۰ مخالفت ما با جا به جا شدن جایگاه‌ها
- ۱۴۱ تأثیر کمبود رابطه عاطفی مادران در انحراف فرزندان
- ۱۴۲ قضاوت منصفانه
- ۱۴۴ کدام آمار و ارقام؟
- ۱۴۴ قضاوتی در باره قضاوت شما
- ۱۴۶ منافع ملی در چیست؟
- ۱۴۷ تناقض کجاست؟!
- ۱۴۷ عقده‌های در دل مانده
- ۱۴۸ بازتاب پخش پرسش شما
- ۱۴۹ ۱. پاسخ یک مدرّس دانشگاه
- ۱۵۰ ۲. پاسخ جوانی که پدر و مادرش شاغل بوده‌اند
- ۱۵۰ ۳. پاسخ یک مشاور
- ۱۵۱ ۴. پاسخ یک مهندس برق

بخش سوم

از گنج قناعت، غافل مباش! (اشتغال زن و اقتصاد خانواده)

- ۱۵۵ نیاز واقعی یا نیاز کاذب و توهمی
- ۱۵۹ از عوامل معنوی روزی، غافل نشویم
- ۱۵۹ رسوخ تفکر سرمایه‌داری

پرسش‌های شما

- ۱۶۵ مگر گرانی و فقر را نمی‌بینید؟
- ۱۶۵ انکار احساس فقر، نه انکار فقر
- ۱۶۶ اعتقاد به عوامل غیرمادی روزی
- ۱۶۸ یک. صدقه
- ۱۶۸ دو. خوش اخلاقی
- ۱۶۸ سه. نیکی کردن بویژه به خانواده
- ۱۶۹ چهار. اطعام
- ۱۶۹ پنج. امانتداری
- ۱۶۹ شش. دعا برای برادران دینی
- ۱۷۰ هفت. همیشه وضو داشتن
- ۱۷۰ هشت. صلّه رحم
- ۱۷۱ نه. زیارت امام حسین علیه السلام

- ۱۷۱ ده. مدارا
- ۱۷۲ یازده. نماز شب
- ۱۷۲ دوازده. پرداخت زکات
- ۱۷۲ سیزده. خوش نیتی
- ۱۷۳ با پسرانی که به دنبال زن شاغل هستند، چه باید کرد؟
- ۱۷۳ مردانگی کجاست؟
- ۱۷۴ خطاب به این پسران
- ۱۷۵ آیا به مردها هم می‌گویید که نیاز زن‌ها را برآورده کنند؟
- ۱۷۵ قدردانی مالی
- ۱۷۶ گلایه یک زن خانه‌دار
- ۱۷۹ آیا حرف‌های شما توقع زنان را بالا نمی‌برد؟
- ۱۷۹ بیان حقایق دینی، بی‌کم و کاست
- ۱۸۰ تبیین آری، تهییج نه

بخش چهارم

شرافت معرفت، به کار نیست (اشتغال زن و تحصیل)

- ۱۸۵ علم برای دانستن، نه اشتغال
- ۱۸۸ رشته‌های تحصیلی و جنسیت

پرسش‌های شما

- ۱۹۳ آیا علم را باید تنها برای علم فراگرفت؟
- ۱۹۳ علم و فطرت حقیقت جویی
- ۱۹۴ علم مفید
- ۱۹۵ می‌خواهید خانم‌ها را عقب‌نگه دارید؟
- ۱۹۵ رابطه قبولی در کنکور و ضریب هوشی
- ۱۹۷ چرا عقب‌نگه داشتن؟!؟

بخش پنجم

اشتغال اشتغال و یک اشکال بزرگ (آثار اشتغال زنان بر فضای کلی کار)

- ۲۰۳ نیاز به زنان در برخی از شغل‌ها
- ۲۰۴ تأثیر اشتغال زنان در بحران شغلی مردان
- ۲۱۱ اشتغال زنان و اختلاط با مردان
- ۲۱۲ اشتغال زنان بدون اختلاط
- ۲۱۶ اختلاط و بالا رفتن بهره‌وری در محیط کار

پرسش‌های شما

- ۲۲۱ آیا شما با اشتغال دختران مجرد هم مخالفید؟
- ۲۲۲ جای‌گزین خانم‌های مذهبی در کارها چه کسانی خواهند بود؟
- ۲۲۵ مگر در میان یاران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف چندین زن حضور ندارند؟
- ۲۲۶ سلیقه ما یا حرف دین؟
- ۲۲۶ شایسته سالاری واقعی
- ۲۲۷ زنان و حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف
- ۲۲۸ نفقه با مرد است
- ۲۲۹ رابطه اقتصادی رسول خدا صلی الله علیه و آله و حضرت خدیجه ناتیله
- ۲۳۱ اجتماعی بودن و کار غیرزنانه
- ۲۳۲ حرف آخر
- ۲۳۳ منابع

• | مقلمه

گِلت را که می سرشت، روی پیشانی ات نوشت: تو انعکاس مهربانی من باش روی زمین. زنت آفرید تا دنیا از لطافت، خالی نباشد. مایه آرامش مردت کرد تا او، هر اندازه قوی، محتاج تو بماند. پایه های خانواده را روی دل سرشار از محبتت بنیان کرد تا محبوب ترینش را به مهربان ترینش سپرده باشد. دامنت را محلّ عروج انسان کرد تا هر کس که به آسمان رسید، خودش را مدیون تو بداند. بهشت را درست گذاشت زیر پای تو، تا قدم به هر خانه ای گذاشتی، بوی بهشت بگیرد.

کاش می شد زبان بست و از قصّه سرنوشتِ برگشته تو حرفی نزد و نگفت که اهل قبیله ابلیس فهمیدند اگر زن بودن را از تو بگیرند، قبیله آدم را یک جا برده خویش کرده اند و دانستند اگر تو به جای این که مایه آرامش باشی، سرمایه التهاب شهوت شوی، در میان آدم ها، از آدمیت حثّی ردّ پای نمی ماند! آنها قسم خوردند دامنت را با تلافی کنند برای شرف تا حثّی صدای شرافت به گوش کسی نرسد.

ای نمایش رحمت خدا روی زمین! به هوش باش که مردواره کردن تو، خلاصه نقشه ای است که قبیله شیطان برایت کشیده اند.

زن باش تا همیشه محبوب بمانی، هم محبوب خدا و هم محبوب خلق خدا. تو اهل آسمانی. پس تو ای آسمانی‌نشان! آسمانی بمان.

در طول تاریخ، موضوع «زن» همیشه در مرکز توجه انسان بوده و در عصر ما نیز همچنان، موضوعی بحث‌برانگیز در محافل گوناگون است. یکی از مسائلی که همیشه با نام زن همراه بوده، پاسخ به این پرسش مهم است: زن؛ خانه‌داری یا اشتغال؟

تا کنون پاسخ‌های گوناگون و حتی ضد و نقیضی به این پرسش داده شده است؛ اما در میان همه پاسخ‌ها هیچ کدام به اندازه پاسخ خالق زن، نمی‌تواند ذهن‌ها را قانع و دل‌ها را آرام کند.

از اواخر سال ۱۳۹۱ در برنامه «پرسمان تربیتی خانواده» از رادیو معارف، در سلسله بحث‌های سبک زندگی، موضوعی را با عنوان «زن؛ خانه‌داری یا اشتغال؟» آغاز کردیم که مورد استقبال ویژه موافقان و منتقدان قرار گرفت. در این بحث نیز همچون بحث‌های دیگر، گوشمان را برای شنیدن صدای منتقدان تیز کردیم و در را برای ورود سؤالات پرسشگران باز گذاشتیم که نتیجه آن، کتابی است که هم‌اکنون در اختیار شماست.

رویکرد ما در این موضوع، مثل همه موضوعات دیگری که تا به حال تقدیم شما کرده‌ایم، مبتنی بر آموزه‌های دینی است.

این کتاب در پنج بخش تقدیم شما می‌شود. در بخش اول، جایگاه خانه‌داری، مادری و همسررداری را تبیین کرده‌ایم. در بخش دوم به دلایل ورود زنان به عرصه مشاغل گوناگون و در بخش سوم،

به یکی از دلایل اصلی اشتغال زنان، یعنی تقویت بنیه اقتصادی خانواده پرداخته‌ایم. بخش چهارم را به تحلیل رابطه تحصیل و اشتغال زنان اختصاص داده‌ایم و در بخش پنجم، آثار اشتغال زنان را در فضای کلی اشتغال بویژه اشتغال مردان بررسی کرده‌ایم.

اگر بخواهید خلاصه نظر ما را در باره اشتغال یا خانه‌داری زن بدانید، در همین ابتدای کتاب به شما خواهیم گفت که از نگاه ما اصل ورود زن به عرصه اشتغال اشکالی ندارد، منوط به این که اولاً به وظایف او در خانه (مادری و همسری) لطمه‌ای وارد نشود و ثانیاً حدود دینی در ارتباط زن و مرد به صورت کامل مراعات شود.

درخواست ما از همه شما بویژه بانوان شاغل، آن است که مطالب این کتاب را بدون قضاوت قبلی بخوانید و بدون در نظر گرفتن موقعیت شغلی خویش در باره آن تفکر کنید.

در این جا بر خود لازم می‌دانم از همه کسانی که در پویایی بحث ما در این موضوع سهمی داشته‌اند، تشکر و قدردانی کنم و مثل همیشه از شنوندگانی که دغدغه‌مندانه این موضوع را پیگیری و با سؤالات و اظهار نظرهای خویش، راه رسیدن به نتیجه مطلوب‌تر را هموار می‌کردند، تشکر ویژه دارم.

امید است این کتاب بتواند قدمی در راه رسیدن زن به جایگاه حقیقی خویش در جامعه بردارد.

قم، شهر بانوی کرامت
محسن عباسی ولدی
زمستان ۱۳۹۵

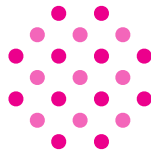

بخش اول
• باری که بال تو می شود •

(زن؛ خانه داری، مادری و همسر داری)

خوب نگاه کن.
شاید بالی که به دنبالش هستی، زیر باری باشد که از آن فرار می کنی!

• | جایگاه زن در خانواده

یکی از اصلی‌ترین پرسش‌هایی که باید در زمینه سبک زندگی مطرح شود، جایگاه زن در خانواده و جامعه است. اگر زن در جامعه ما جایگاه خود را بیابد، بسیاری از مشکلات خانوادگی حل می‌شود. کم نیست مشکلاتی که میان زن و شوهر رخ می‌دهد و ریشه آن، عدم نشاط روحی در زن است. یکی از دلایل اصلی این بی‌نشاطی، نوع نگاهی است که زن به جایگاه خود در خانواده دارد؛ یعنی با کارهایی که در خانه انجام می‌دهد، احساس رشد نمی‌کند. برخی از زنان به صراحت می‌گویند: ما احساس عقب ماندگی می‌کنیم و همین هم آزارمان می‌دهد. تا وقتی که زن در باره خود این طور فکر می‌کند، نه به خانواده و نه به جامعه نمی‌تواند انرژی بدهد.

مادر، هوای نفس کشیدن است برای اهل خانه. دلش که شاد باشد، با دَمش غم‌ها را می‌گیرد و بازدمش هوای خانه را پُر می‌کند از نشاط. غمگین اگر باشد، با دَمش، هر چه شادابی است، می‌بلعد و بازدمش هوای خانه را پُر می‌کند از غم. من که نمی‌توانم باور کنم. اگر

کسی می‌تواند باور کند، به من بگوید که: چگونه می‌شود مادری شاد باشد و رنگ غم، روی چهرهٔ اهالی خانه بنشیند؟ و چه طور می‌شود مادری غم‌زده، منبع شادی اهل خانه باشد؟ این، مادر خانه است که تصمیم می‌گیرد توی سینی لبش، لبخند بگذارد و تقسیم کند، یا توی طبق پیشانی‌اش اخم بگذارد و پخش کند در میان اهل خانه.

•••

• | سنگ محک پیشرفت و عقب ماندگی

کسانی که در بارهٔ پیشرفت یا عقب ماندگی زن حرف می‌زنند، باید به یک پرسش مبنایی پاسخ دهند و آن، این که: پیشرفت یا عقب ماندگی را نسبت به چه مقصدی می‌سنجید؟

هم پیشرفت و هم عقب ماندگی، در دل خود، یک پیش فرض دارد. شما ابتدا یک هدفی را انتخاب می‌کنید. وقتی به آن هدف نزدیک شدید، احساس پیشرفت و وقتی هم از آن دور شدید، احساس عقب ماندگی می‌کنید. همهٔ ما باید به این پرسش جواب دهیم که: آن مقصد چیست؟

بی‌شک از نگاه قرآن، مقصد آفرینش، بندگی است:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ!

جن و انس را نیافریدم، جز برای آن که مرا پرستند.

پس انسان پیشرفته، کسی است که به مقصد «بندگی»، نزدیک شده باشد و انسان عقب مانده، کسی است که از مقصد «بندگی»، دور مانده باشد.

•••

به اشتباه که پشت به هدف می‌ایستی، در حالی که داری عقبگرد می‌کنی، جشن پیشرفت می‌گیری و کسی را هم که تو را عقب می‌برد، دوست خویش می‌پنداری و کاری هم که تو را به عقب می‌راند، واجب می‌شمی و امر به آن کار را، امر به معروف می‌دانی، و اگر کسی دستت را بگیرد برای این که برگردی تا درست ببینی مقصد را، او را متهم می‌کنی به تحجر و گمان می‌کنی که دارد تو را نهی از معروف می‌کند و امر به منکر و نگاهت به او، می‌شود نگاه به یک دشمن. قبل از قدم برداشتن، اول درست بایست! حالا بین هدف کجاست. اکنون پسرفت و پیشرفت را تعریف کن. نه! چه نیازی به تعریف است؟! حالا پسرفت و پیشرفت را ببین.

•••

• اصل بندگی، جنسیت بردار نیست

در این که زن و مرد، مقصدشان بندگی است، تردیدی نیست:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ!

هر کس کار شایسته‌ای انجام دهد، خواه مرد باشد یا زن، در حالی که مؤمن است، او را به حیاتی پاک، زنده می‌داریم و پاداش آنها را به بهترین اعمالی که انجام می‌دادند، خواهیم داد.

قبل از قدم برداشتن، اول درست پایست! حالا ببین هدف
کجاست. اکنون پسرفت و پیشرفت را تعریف کن. نه! چه نیازی
به تعریف است؟! حالا پسرفت و پیشرفت را ببین.

اما آیا کارهایی که مصداق بندگی شمرده می‌شود، جنسیت بردار نیست؟ آیا هر کاری که برای مرد، مصداق بندگی است، برای زن هم مصداق بندگی است؟

مادّی‌ترین نگاه‌ها هم اگر بخواهند بر اساس آنچه چشم سرشان می‌بیند قضاوت کنند، حکم می‌کنند که میان زن و مرد، تفاوت‌هایی وجود دارد. این تفاوت‌ها موجب می‌شود کارهایی که بردوش زن و مرد گذاشته می‌شود، تا اندازه‌ی زیادی متفاوت باشد. شما می‌توانید به کشورهای که مهد کمونیسم هستند، نگاه کنید و ببینید که آیا زن و مرد کاملاً در یک سطح به مشاغل اجتماعی می‌پردازند. مثلاً در کابینه‌ی دولت این کشورها، چند مرد و چند زن وجود دارد؟ در این کشورها چند زن استاندار هستند و یا مسئولیت سازمان‌های بزرگ دولتی را بر عهده دارند؟ این کشورها که دین و خدا را در هیچ یک از حیطه‌های اداره‌ی کشور دخالت نمی‌دهند و در ظاهر، شعار دفاع از حقوق زن می‌دهند، چرا موقعیت‌های مساوی میان مرد و زن ایجاد نمی‌کنند؟

•••

خدا وقتی که ما را آفرید، میل به بندگی را با گِل‌مان عجین کرد. خانه‌ی ما در آسمان بود و به زمین که آمدیم، بال بندگی را برای پریدن به ما داد و گفت: هر کسی با بال خودش. اگر مرد بخواهد با بال زن به آسمان برود، حتی یک وجب از زمین فاصله نمی‌گیرد و اگر زن بخواهد بال مرد را قرض بگیرد، بالش می‌شکند و شاید حتی با بال خودش هم دیگر نتواند پر بکشد به سوی آسمان. مقصد، آسمان است و مرد و زن هم ندارد. کار ما پر کشیدن است. این هم مرد و زن ندارد؛ اما بال‌ها نباید جا به جا شود؛ زیرا این یکی،

مرد وزن دارد.

کاش زن‌ها می‌فهمیدند که بال سترگ و سنگین مردان که به آنان برسد، آن بال‌ها دیگر برای پر کشیدن نیست؛ برای بیشتر به زمین چسبیدن است.

•••

خانم خانه‌داری که در خود احساس عقب ماندگی می‌کند، اگر نگاهش را به هویت خود و جایگاهش در این عالم اصلاح نکند، نمی‌تواند از این احساس آزار دهنده خلاص شود. ما در ادامه به نگاه دین در باره سه کار زن، یعنی خانه‌داری، همسر داری و مادری اشاره می‌کنیم تا بتوانیم بحث‌های بعدی را روی این پایه‌هایی که از دین ساخته‌ایم، بنا کنیم.

• زن، بندگی و خانه‌داری

رسیدگی به امور خانه، اگر چه در نگاه برخی از مردم، کار چندان باارزشی نیست، اما وقتی پای درس دین زانو می‌زنیم، می‌بینیم که یکی از برترین کارهایی که می‌شود در مسیر بندگی انجام داد، همین خانه‌داری است.

امام باقر علیه السلام فرمود:

علی و فاطمه علیهم السلام تقسیم کارهای زندگی مشترک خود را به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ایشان کارهای داخل خانه را به فاطمه علیها السلام و کارهای بیرون از خانه را به علی علیه السلام سپردند. در این هنگام، فاطمه علیها السلام فرمود: «کسی جز خدا نمی‌داند که تا چه اندازه خوش حال شدم از این که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم مرا

از انجام کارهای مردانه معاف کرد»^۱.

زن با این نگاه، هنگامی که در خدمت خانواده و مدیریت داخلی آن قرار می‌گیرد، دیگر احساس شکست و عقب ماندگی نمی‌کند؛ بلکه خود را در مسیر رشد و کمال می‌بیند.

کار در خانه به قدری ارزش دارد که ذّره‌ای از آن در نزد خداوند فراموش نمی‌شود و برای کوچک‌ترین کارها، بزرگ‌ترین پاداش‌ها داده می‌شود. رسول خدا ﷺ فرمود:

هر زنی که در خانه شوهرش چیزی را از جایی به جای دیگر منتقل کند و مقصودش هم صلاح [زندگی] باشد، خداوند به او نظر [رحمت] خواهد کرد و خداوند، کسی را که به او نظر [رحمت] نموده باشد، عذاب نخواهد نمود.^۲

بدون هیچ تردیدی باید گفت که زن، ستون خانه است و اگر وظایف خود را در امور خانه انجام ندهد، خانواده نمی‌تواند پناه و مأوای اعضای آن باشد؛ اما مگر می‌شود انکار کرد که بسیاری از زن‌ها اگر وقت قابل توجهی را صرف بیرون از خانه کنند، دیگر نمی‌توانند مدیریت داخلی خانه را آن گونه که بایسته و شایسته است، به خوبی انجام دهند؟!

---

۱. «تَقَاضَى عَلِيٌّ وَ فَاطِمَةُ ٱلرَّبِيعَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي ٱلْخِدْمَةِ فَقَضَى عَلِيٌّ فَاطِمَةَ ٱلرَّبِيعَةَ بِخِدْمَتَيْهَا مَا دُونَ ٱلْبَابِ وَقَضَى عَلِيٌّ ٱلرَّبِيعَةَ بِمَا خَلَفَهُ قَالَتْ فَاطِمَةُ ٱلرَّبِيعَةَ: فَلَا يَعلَمُ مَا دَخَلَنِي مِنَ السُّرُورِ إِلَّا ٱللَّهُ بِكَفَائِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَحَمَّلَ أَرْقَابَ الرِّجَالِ» (وسائل الشيعية، ج ۲۰، ص ۱۷۲).

۲. «أَيُّمَا امْرَأَةٍ رَفَعَتْ مِنْ بَيْتِ زَوْجِهَا شَيْئاً مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى مَوْضِعٍ تُرِيدُ بِهِ صَلَاحاً نَظَرَ ٱللَّهُ إِلَيْهَا وَ مَنْ نَظَرَ ٱللَّهُ إِلَيْهَا لَمْ يُعَذِّبْ» (الأمالئ، صدوق، ص ۴۱۱).

•••

کاش باورمان می‌شد که خانه، تنها این خشت‌های روی هم نشسته نیست! این خشت‌ها، خانه‌ساز نیستند؛ در و دیوار سازند. خانه وقتی خانه می‌شود که سایه‌ای شود روی سر یک خانواده. خانواده، محبوب خداست و خدمت در خانه، خدمت به محبوب خداست. کسی که در خانه خدمت می‌کند، کنیز خدا می‌شود. شرف هزار پادشاه را اگر روی هم بگذارند، در برابر شرف کنیز خدا، ذره است در برابر آفتاب.

•••

• زن، بندگی و همسر داری

این که برخی از افراد به زنانی که در همسر داری سنگ تمام می‌گذارند، نسبت‌های تمسخر آمیز می‌دهند، اهمیتی ندارد. آنچه مهم است، نوع نگاه الهی به این زن است. حدیث اسماء بنت یزید را در مباحث دیگر هم آورده‌ایم و شما هم خوانده‌اید؛ اما آوردن دوباره آن خالی از لطف نیست. این حدیث به تنهایی می‌تواند ارزش و جایگاه همسر داری را نشان دهد:

•••

روزی پیامبر خدا ﷺ در جمع اصحاب نشسته بود که اسماء بنت یزید آمد و گفت: پدر و مادرم به فدایت! من فرستاده زن‌ها به سوی شما هستم. جانم به قربان شما! می‌دانم که هیچ زنی در شرق و غرب عالم نیست که سخن مرا بشنود، مگر آن که با من هم عقیده است. خداوند، تو را به حق به سوی مردان و زنان فرستاد و ما هم به تو و خدایی که تو را فرستاده، ایمان آوردیم. ما زنان، محدود و محصوریم

کسی که در خانه خدمت می‌کند، کنیز خدا می‌شود. شرف هزار پادشاه را اگر روی هم بگذارند، در برابر شرف کنیز خدا، ذره است در برابر آفتاب.

و پایه و رکن خانه‌های شما هستیم، خواهش‌های شما را برآورده می‌سازیم و فرزندان شما را باردار می‌شویم؛ اما شما مردان بر ما برتری دارید؛ چرا که نماز جمعه و جماعت می‌خوانید، به عیادت بیماران می‌روید، تشییع جنازه می‌کنید و پشت سر هم به حج می‌روید. بالاتر از همه اینها، جهاد در راه خدا است. هرگاه مردی از شما برای حج یا عمره یا جهاد از خانه بیرون می‌رود، ما اموال شما را حفظ می‌کنیم و لباس‌هایتان را می‌بافیم و فرزندان‌تان را تربیت می‌کنیم. پس ای رسول خدا! آیا ما در ثواب کارهای شما شریکیم؟

پیامبر خدا ﷺ با تمام صورت رو به اصحاب کرد و فرمود: «آیا تا به حال شنیده بودید زنی به این خوبی در باره پرسش از امور دینی خود، سخن بگوید؟».

اصحاب عرض کردند: ای رسول خدا! ما گمان نمی‌کردیم که زنی تا بدین اندازه برسد.

سپس حضرت رو به اسماء کرد و فرمود: «ای زن! برگرد و به زنانی که تو را فرستاده‌اند، اعلام کن که خوب شوهرداری کردن هریک از شما و به دست آوردن رضایت شوهر و پیروی کردن از او، با همه کارهایی که برای مردان برشمردی، برابری می‌کند».

اسماء با شنیدن این سخن در حالی که لا إله إلا الله و تکبیر می‌گفت، باز گشت.^۱

•••

همه این مفهوم را امیر مؤمنان علی علیه السلام در یک جمله کوتاه آورده است و می‌فرماید:

جهاد زن، نیکو شوهرداری کردن است.^۲

۱. الدر المنثور، ج ۲، ص ۱۵۳؛ المیزان، ج ۴، ص ۳۵۰.

۲. «جهاد المرأة حسن التبعل» (نهج البلاغه، حکمت ۱۳۶).

ارزش زنی که در درس همسررداری نمره قبولی می‌گیرد، با هزار مردی که در انجام وظیفه خویش کوتاهی می‌کنند، قابل قیاس نیست. امام باقر علیه السلام فرمود:

ارزش زن صالح، از هزار مرد ناصالح بیشتر است. هر زنی که هفت روز به همسرش خدمت کند، خداوند هفت در جهنم را به روی او می‌بندد و هشت در بهشت را به روی او باز می‌کند تا از هر کدام که خواست، وارد شود.^۱

و باز هم ایشان فرمود:

هیچ زنی نیست که جرعه‌ای آب به همسرش می‌دهد، مگر آن که این کار برای او از یک سال عبادتی که روزهایش را روزه بدارد و شب‌هایش را به عبادت بایستد، بهتر است. خداوند برای هر جرعه‌ای که همسرش را نوشانیده، شهری در بهشت برایش بنا می‌کند و شصت گناه او را می‌آمرزد.^۲

امام رضا علیه السلام از قول امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود:

بهترین زنان شما، پنج گروه‌اند: آسان‌گیر، نرم‌خو، مطیع، آن که چون شوهرش خشمناک شود به خواب نرود تا او را خشنود سازد و زنی که در غیاب شوهرش آبروی او را نگاهبان باشد.

---

۱. «الامْرَأَةُ الصَّالِحَةُ خَيْرٌ مِنَ الْفِ رَجُلٍ غَيْرِ صَالِحٍ وَأَيُّمَا امْرَأَةً خَدَمْتَ زَوْجَهَا سَبْعَةَ أَيَّامٍ أَعْلَقَ اللَّهُ عَنْهَا سَبْعَةَ أَبْوَابِ النَّارِ وَفَتَحَ لَهَا ثَمَانِيَةَ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ تَدْخُلُ مِنْ أَيُّهَا شَاءَتْ» (وسائل الشيعية، ج ۲۰، ص ۱۷۲).

۲. «مَا مِنْ امْرَأَةٍ تَسْقِي زَوْجَهَا شَرْبَةً مِنْ مَاءٍ إِلَّا كَانَ خَيْرًا لَهَا مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ صِيَامٍ نَهَارًا وَأَقِيَامٍ لَيْلًا وَيَبْنِي اللَّهُ لَهَا بِكُلِّ شَرْبَةٍ تَسْقِي زَوْجَهَا مَدِينَةً فِي الْجَنَّةِ وَغَفَرَ لَهَا سِتِّينَ خَطِيئَةً» (همان جا).

چنین زنی از کارگزاران خداوند است و کارگزار خدا، هیچ گاه ناامید نمی‌شود.^۱

امام صادق علیه السلام فرمود:

هر گاه زنی نمازهای پنجگانه [ی روزانه] را بخواند و ماه [رمضان] را روزه بدارد و از همسرش اطاعت کند و حقّ علی علیه السلام را شناسد، از هر کدام از درهای بهشت که بخواهد، وارد خواهد شد.^۲

چرا با وجود این همه تأکیدی که به «همسرداری» در دین ما وجود دارد، باز هم در جامعه ما زنی که از کارها و علایق خویش می‌زند تا به همسرداری برسد، نسبت به زنی که از همسرداری کم می‌گذارد تا به تحصیل و کار برسد، جایگاه اجتماعی پایین‌تری دارد؟! ♦♦♦

هر زن شوهرداری، شوهرداری بلد نیست. می‌شود شوهر داشت و شوهرنداری کرد. شوهرداری که خواستی بکنی، حواست باشد داری بهشت پس‌انداز می‌کنی برای خودت. نکند پس‌انداز سگه و اسکناس این و آن، تو را از پس‌انداز بهشت غافل کند! ♦♦♦

---

۱. «خَيْرُ نِسَائِكُمُ الْحَمْسُ. قِيلَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَمَا الْحَمْسُ؟ قَالَ: الْهَيْئَةُ اللَّيْتَةُ الْمُؤْتِيَةُ الَّتِي إِذَا عَضِبَ زَوْجُهَا لَمْ تَكْتَجِلْ بِعَمَضٍ حَتَّى يَرْضَى وَإِذَا غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا حَفِظْتَهُ فِي غَيْبَتِهِ فِتْلَكَ عَامِلٌ مِنْ عَمَالِ اللَّهِ وَ عَامِلٌ اللَّهُ لَا يَخِيْبُ» (الكافي، ج ۵، ص ۳۲۵).

۲. «إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ حَمْسًا وَصَامَتْ شَهْرًا وَأَطَاعَتْ زَوْجَهَا وَعَرَفَتْ حَقَّ عَلِيِّ عليه السلام فَلْتَدْخُلْ مِنْ أَيِّ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ شَاءَتْ» (همان، ص ۵۵۵).

• زن، بندگی و مادری

برای فهم جایگاه مادری از نگاه دین، کافی است روایاتی را مرور کنیم که در باره ارزش مادر سخن می‌گوید. رسول خدا ﷺ فرمود:

زن وقتی که باردار می‌شود، اجرش مانند کسی است که با جان و مالش در راه خداوند ﷺ جهاد می‌کند. وقتی که فرزندش را به دنیا می‌آورد، به او گفته می‌شود: «گناه تو بخشیده شد. پس عمل را از نو آغاز کن» و وقتی که به فرزندش شیر می‌دهد، در برابر هر بار شیر دادن، به او پاداش آزاد کردن یک برده از فرزندان اسماعیل را می‌دهند.^۱

جابر می‌گوید:

مردی خدمت رسول خدا ﷺ شرفیاب شد و عرض کرد: من مردی آماده [برای جنگ] هستم و جهاد را دوست دارم؛ اما مادری دارم که دوست ندارد من به جنگ بروم. رسول خدا ﷺ فرمود: «برگرد و با مادرت باش که قسم به آن که مرا به حق به نبوت مبعوث نمود، یک شب آنس گرفتن تو با مادرت، بهتر از یک سال جهاد در راه خداست».^۲

امام صادق علیه السلام فرمود:

جوانی خدمت رسول خدا ﷺ شرفیاب شد و پرسید: ای رسول خدا! به چه کسی نیکی کنم؟

۱. «إِنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا حَمَلَتْ كَانَ لَهَا مِنَ الْأَجْرِ كَمَنْ جَاهَدَ بِنَفْسِهِ وَ مَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا وَضَعَتْ قِيلَ لَهَا: قَدْ غُفِرَ لِكَ ذَنْبِكَ فَاسْتَأْنَفِي الْعَمَلَ فَإِذَا أَرْضَعَتْ فَلَهَا بِكُلِّ رَضْعَةٍ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ وُلْدِ إِسْمَاعِيلَ» (الأمامی، طوسی، ص ۶۱۸).

۲. «أَنْتَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي رَجُلٌ شَابَّ نَشِيْطٌ وَأَجِبُّ الْجِهَادَ وَلِي وَالِدَةٌ تَكْرَهُ ذَلِكَ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: ارْجِعْ فَكُنْ مَعَ وَالِدَتِكَ فَوَالِدَتِي بَعْنَتِي بِالْحَقِّ نَبِيًّا لِأَنْشَاهَا بِكَ لَيْلَةً خَيْرٌ مِنْ جِهَادِكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ سَنَةً» (الكافی، ج ۲، ص ۱۶۳).

حضرت فرمود: «به مادرت».
 جوان پرسید: پس از او به چه کسی نیکی کنم؟
 حضرت فرمود: «به مادرت».
 جوان سؤال کرد: پس از او، به چه کسی نیکی کنم؟
 حضرت فرمود: «به مادرت».
 باز هم جوان پرسید: پس از او به چه کسی نیکی کنم؟
 حضرت فرمود: «به پدرت».^۱

در روایتی دیگر آمده است:

کسی از رسول خدا ﷺ پرسید: حق پدر بر عهده فرزند چیست؟
 حضرت فرمود: «این که تا زنده است، از او اطاعت کنی».
 سپس پرسیدند که: حق مادر بر عهده فرزند چیست؟
 حضرت پاسخ داد: «بعید است، بعید است [که بتوان حق مادر را ادا کرد]. اگر فرزندی به اندازه ریگ‌های بیابان و قطره‌های باران از روزهای دنیا در مقابل مادر کمر خدمت ببندد، معادل یک روز از روزهایی که مادرش او را در شکم خود نگاه داشته، نمی‌شود».^۲

امام سجّاد علیه السلام فرمود:

مردی خدمت رسول خدا ﷺ شرفیاب شد و گفت: چیزی

۱. «جاء رجل إلى النبي ﷺ فقال: يا رسول الله! من أجز؟ قال: أمك. قال: ثم من؟ قال: أمك. قال: ثم من؟ قال: أمك قال: ثم من؟ قال: أباك» (همان، ص ۱۵۹).
 ۲. «قبيل: يا رسول الله! ما حق الوالد؟ قال: أن تطيعه ما عاش. فقيل: وما حق الوالدة؟ فقال: هبهات هبهات لو أنه عدد زمل عالج وقطر المظرا أيام الدنيا قام بين يديها ما عدل ذلك يوم حملته في بطنها» (مستدرک الوسائل، ج ۱۵، ص ۱۸۲).

از بدی نمانده که من انجام نداده باشم. آیا راه توبه برای من باز است؟

حضرت فرمود: «آیا از پدر و مادرت کسی زنده مانده است؟»
او گفت: پدرم.

حضرت فرمود: «به پدرت نیکی کن؛ باشد خدا تو را ببخشد».
مرد باز گشت و در این هنگام، رسول خدا ﷺ فرمود: «ای کاش مادرش زنده بود!»^۱

امام صادق علیه السلام فرمود:

مردی خدمت رسول خدا ﷺ رسید و عرض کرد: [در زمان جاهلیت] صاحب دختری شدم و او را بزرگ کردم تا به سن بلوغ رسید. در این ایام، او را لباس پوشاندم و زینتش کردم. سپس او را به سمت چاهی بردم و او را در دل آن چاه انداختم. آخرین حرفی که از او شنیدم، این بود که گفت:

پدر! کفاره این کار توجه خواهد بود؟

حضرت فرمود: «آیا مادرت زنده است؟»

عرض کرد: نه.

فرمود: «آیا خاله‌ات زنده است؟»

عرض کرد: آری.

فرمود: «به او نیکی کن که خاله به منزله مادر است و نیکی به او، کفاره کاری است که [در زمان جاهلیت] انجام

داده‌ای»^۲.

---

۱. «أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ فَقَالَ: مَا بَقِيَ مِنَ الشَّرِّ شَيْءٌ إِلَّا عَمِلْتُهُ، فَهَلْ مِنْ تَوْبَةٍ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: فَهَلْ بَقِيَ مِنْ وَالِدَيْكَ أَحَدٌ؟ قَالَ [أَبِي]. قَالَ: أَذْهَبَ وَابْرَهُ فَلَمَّا وَلى الرَّجُلُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: لَوْ كَانَتْ أُمُّهُ!» (عنه الداعي، ص ۸۵).

۲. «جاء رجل إلى النبي ﷺ فقال: إني قد ولدت بنتاً ورَبَّيْتُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ

دقت در این روایات به ما نشان می‌دهد که مادر چه جایگاه والایی در عالم آفرینش دارد. حالا پس از مطالعه این روایات، این سؤال را از خودمان بپرسیم و به پاسخ آن فکر کنیم که: آیا جایگاه مادری در جامعه ما، همین جایگاهی است که مادر در نزد خدا دارد؟

•••

مادر که می‌شوی، خانه‌ای برایت می‌سازند در دل بهشت. مادری که می‌کنی، این خانه بزرگ‌تر می‌شود و در و دیوارش را با دُر و یاقوت‌های بهشتی آذین می‌بندند. از در این خانه تا دل حجره‌هایش فرشته‌ها صف می‌کشند به خدمت. خدا مادرها را دوست دارد. مادرها از بهشتی‌ترین مخلوقات خدا هستند. مادرها با مادری کردن، خانه‌های دنیا را غرفه‌های بهشت می‌کنند. از حالا به بعد اگر از شغلت پرسیدند، می‌توانی بگویی: «مادر». می‌توانی بگویی: «کار من، بهشت کردن خانه‌های زمینی است».

•••

• | چرزان‌ها از خانه گریزان‌اند؟

بر اساس ترسیمی که دین از شخصیت زن ارائه می‌کند، بهترین جایی که زن می‌تواند آرامش را بجشد و به وسیله آن به هدف آفرینش خود نیز نزدیک شود، خانه است. امیر مؤمنان علی ع فرمود:

پیامبر خدا ص از اصحاب پرسید: «در چه هنگامی زن به

فَأَلْبَسْتُهَا وَ حَلَيْتُهَا ثُمَّ جِئْتُ بِهَا إِلَى قَلْبِي فَدَفَعْتُهَا فِي جَوْفِهِ وَ كَانَ آخِرُ مَا سَمِعْتُ مِنْهَا وَ هِيَ تَقُولُ: يَا أَبَتَاهُ! فَمَا كَفَّارَةُ ذَلِكَ؟ قَالَ: أَلَيْكَ أُمَّ حَيْثُ؟ قَالَ: لَا. قَالَ: فَلَيْكَ خَالَةُ حَيْثُ؟ قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: فَأَبْرَرَهَا فَإِنَّهَا بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ يَكْفُرُ عَنْكَ مَا صَنَعَتْ» (الكافي، ج ۲، ص ۱۶۳).

خداوند نزدیک تراست؟».

اصحاب پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نتوانستند به این سؤال پاسخ بگویند. هنگامی که این سؤال به گوش فاطمه عَلَيْهَا السَّلَام رسید، فرمود: هنگامی زن به خداوند نزدیک تراست که ملازم کُنَج خانه اش باشد.

چون این پاسخ به گوش رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رسید، فرمود: «همانا فاطمه پاره‌ای از وجود من است»^۱.

بنا بر این، وقتی زن از محیط خانه فراری می‌شود، باید به دنبال دو علت بزرگ بود: یا خانه طوری نیست که به او آرامش دهد و یا این که این زن از نظر روحی، انسان سالمی نیست و حضور غیر ضروری در محیط بیرون از خانه را به آرامش خانه ترجیح می‌دهد.

• دو ویژگی برای خانه آرامش

خانه‌ای می‌تواند محل آرامش زن باشد که حد اقل دو ویژگی داشته باشد: اول، آن که اعضای خانواده بویژه همسر او مایه آرامش باشند. وقتی مرد بداخلاق است، اهل محبت نیست، لبخند، استثنای زندگی اوست، به همسرش احترام نمی‌گذارد، در خانه به صورت رسمی برخورد می‌کند، با همسرش حرف نمی‌زند، اهل داد و هوار و دعواست، همسرش را کتک می‌زند، رفیق باز است، انیس و مونسش تلویزیون است و ... ، چنین مردی نمی‌تواند مایه

---

۱. «سَأَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ ... مَتَى تَكُونُ أَدْنَى مِنْ رَبِّهَا فَلَمْ يَدْرُوا فَلَمَّا سَمِعَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَام ذَلِكَ قَالَتْ: أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَيْتِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ فَاطِمَةَ بَضْعَةٌ مِنِّي» (الجعفریات، ص ۹۵؛ بحار الأنوار، ج ۴۳، ص ۹۲).